

UIT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Det juridiske fakultet

Meldeplikt ved eierskifte av aksje

Om når melding etter aksjeloven virker fristutløsende for styresamtykke og forkjøpsrett

—

Ingebjørg Kristine Aksnes

Masteroppgave i rettsvitenskap mai 2017

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Temaet	1
1.2	Avgrensinger	2
1.3	Historikk, hensyn og aktualitet.....	2
1.4	Rettskildebildet.....	4
1.5	Begrepsavklaringer	5
1.6	Den videre fremstillingen	6
2	Kort om omsetningsbegrensninger.....	7
3	Generelt om meldeplikten	9
3.1	Innledning.....	9
3.2	Meldepliktens inntreden	9
3.2.1	Hvor raskt etter meldepliktens inntreden må meldingen sendes?	10
3.3	«Sende» - Om adgangen til å sende melding elektronisk.....	11
3.4	Avsender av meldingen	12
4	Formkrav og innholdsmessige krav til meldingen	15
4.1	Innledning.....	15
4.2	Notoritet.....	15
4.2.1	Innledning.....	15
4.2.2	Særlig om notoritet for nærstående	16
4.2.3	Krav om skriftlighet	17
4.2.4	Nedtegning i aksjeeierboken	19
4.3	Innholdsmessige krav	19
4.3.1	Innledning.....	19
4.3.2	Opplysninger som gjør at overdragelsen innføres i aksjeeierboken.....	21
4.3.3	Opplysninger etter anmodning om innsyn.	22
4.3.4	Navn på erverver	23

4.3.5	Antall aksjer	26
4.3.6	Dato	27
4.3.7	Kjøpesummen.....	28
4.3.8	Om avtalevilkår	31
4.3.8.1	Standardvilkår	32
4.3.8.2	Sentrale avtalevilkår – særlig om negative avtalevilkår	32
4.3.8.3	Fristutløsende virkning der negative avtalevilkår ikke er opplyst	34
4.3.9	Meldingens utforming	35
4.3.10	Misvisende opplysninger.....	39
4.3.11	Formål med oppkjøpet	40
4.3.12	Informasjon om eierandel i konkurrerende selskaper	41
5	Oppsummering og avsluttende bemerkninger.....	43
6	Kildeliste	45
6.1	Lover.....	45
6.2	Forarbeider.....	45
6.3	Rettspraksis.....	45
6.4	Litteratur	46
6.4.1	Bøker	46
6.4.2	Artikler	47
6.5	Internett.....	47

1 Innledning

1.1 Temaet

Avhandlingen gjelder kravet om meldeplikt ved eierskifte av aksjer. Spørsmålet er hvilke krav til form og innhold som må være oppfylt for at en notifikasjon fra erverver eller avhender av en aksje skal være fristutløsende for styresamtykke eller forkjøpsrett.

Aksjeselskaper er den klart mest utbredte selskapsformen i Norge.¹ Naturlig nok vil da også eierskifte av aksjer forekomme ofte. Eierskifte av aksjer omhandler ofte store verdier og viktige interesser. Det er derfor av sentral betydning at både aksjeeierne og selskapet selv kan sikre sine interesser ved eierskifte av aksjer. Både forkjøpsrett og krav om styresamtykke skal kunne verne aksjeeiernes og selskapets interesser.

Nektelse av styresamtykke til erverv av aksjer og utøvelse av forkjøpsrett må skje innen en frist på to måneder, se henholdsvis asl. § 4-16 fjerde ledd og asl. § 4-23 første ledd. I begge tilfeller har det derfor avgjørende betydning når fristen begynner å løpe. Det følger av både asl. § 4-16 fjerde ledd og asl. § 4-23 første ledd jf. asl. § 4-20 at fristens utgangspunkt er melding om aksjeerverv som nevnt i asl. § 4-12. Denne bestemmelsen gjelder for aksjer som har skiftet eier, og lyder slik:

«Erververen av en aksje skal straks sende melding til selskapet om sitt aksjeerverv».

Videre fremgår det av asl. § 4-19 andre ledd at det er adgang til å vedtektsfeste forkjøpsrett til aksjer som skal skifte eier. Dette var aksjelovens ordning frem til 2009. Eierens plikt til å gi melding om at aksjer ønskes overført, sier aksjeloven ingenting om. Det er imidlertid klart at en slik plikt kan oppstilles.² En slik melding kan også virke fristutløsende for adgangen til å utøve forkjøpsrett.

Det sentrale for fristberegningen er når kravet om meldeplikt ved eierskifte av aksjer er oppfylt. Da bestemmelsen om meldeplikt er svært skjønnsmessig utformet, gir den liten

¹ Opplysninger hentet fra www.brreg.no.

² Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 211.

veiledning om hvilke krav som må være oppfylte for at meldeplikten kan sies å være overholdt. Det samme gjelder for melding om aksjer som ønskes avhendet.

Avhandlingen skal analysere de foreliggende rettskilder med tanke på å avklare krav til notifikasjonen ved eierskifte av aksjer.

1.2 Avgrensinger

Avhandlingen vil konsentrere seg om meldeplikten etter asl. § 4-12, samt den meldeplikten som påligger avhender for de tilfeller hvor aksjer ønskes solgt. I den anledning vil det redegjøres for noen grunntrekk ved reglene om forkjøpsrett og styresamtykke i den grad det er av betydning, men det avgrenses mot en utførlig utgreiing av dette.

Oppgaven avgrenses også mot regler som følger av lov om allmennaksjeselskaper, og også mot aksjeselskaper registrert i verdipapirregister.

Videre avgrenses oppgaven mot en redegjørelse av følgene av brudd på de kravene som kan oppstilles til melding om aksjeervert.

For aksjeselskaper er det vid adgang til å vedtektsfeste andre ordninger enn det som fremgår av loven. Det kan således vedtektsfestes hvilke krav som kan stilles til melding om aksjeervert. Der vedtektene inneholder slike krav vil de være avgjørende. Denne avhandlingen tar sikte på tilfeller hvor kravene til meldingen ikke er regulert i vedtektene, og den går derfor ikke inn på spørsmål i tilknytning til vedtektreguleringen. Det presiseres at avhandlingen likevel vil ta for seg meldeplikten ved tilbudsrett, som etter endringene av 2009 må vedtektsfestes for å gjelde.

1.3 Historikk, hensyn og aktualitet

Lovene om aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper av 1997 er fjerde generasjons lovgivning på dette rettsområdet.³

³ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 9.

Den første loven på området var lov 19 juli 1910 nr 1 om aktieselskaper og kommanditaktieselskaper. Denne loven ble avløst av lov 6. juli 1957 nr 4 om aksjeselskaper, og senere av lov 4 juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper.⁴

De någjeldende aksjelovene ble vedtatt som lov nr. 44 og 45 av 1997. Disse fremstår formelt som nokså forskjellige fra aksjeloven av 1976. Dette gjelder ikke bare det faktum at det nå har blitt to lover i stedet for én. Det har videre blitt gjort betydelige endringer i systematikk og formuleringer innenfor hver av de nye lovene, i tillegg til at lovene er mye mer utførlige enn før.⁵ Realitetsendringene er imidlertid ikke like omfattende.⁶ Det har imidlertid skjedd en del endringer av betydning, og kanskje da særlig hva gjelder forkjøpsrett.⁷ I det følgende blir det kort redegjort for enkelte endringer av betydning for avhandlingens tema. Der hvor det anses nødvendig, vil det senere i avhandlingen foretas en grundigere gjennomgang av relevante endringer.

Som nevnt i punkt 1.1 foran, oppstiller aksjeloven § 4-12 krav om meldeplikt ved erverv av aksjer. Den någjeldende bestemmelsen avløser asl. 1976 § 3-9 annet ledd første punktum, hvor det fremgikk at:

«Den nye eier plikter å foreta anmeldelse innen en måned etter at han ervervet aksjen».

Slik aksjeloven § 4-12 er formulert, tyder det på at lovgiver har ønsket en innstramming av fristen til å sende melding om aksjeerverv. Dette fremgår spesielt av at lovgiver har endret fristen for å sende melding om aksjeerverv fra en måned til «straks». I forarbeidene uttales det imidlertid at endringen kun er språklig.⁸ Denne forutsetningen vil det bli nærmere redegjort for under punkt 3.2.1.

Da aksjeloven av 1997 ikke synes å medføre store realitetsendringer i det spørsmål oppgaven dreier seg om, har rettspraksis og juridisk teori tilknyttet den gamle loven relevans.

⁴ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 9.

⁵ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 4.

⁶ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 4.

⁷ Se i denne sammenheng Ot.prp.nr.55 (2005-2006), særlig kapittel 9 om forkjøpsrett.

⁸ NOU 1996:3 s. 119.

I aksjeloven av 1976 var hovedregelen at krav om styresamtykke måtte vedtektsfestet, jf. asl. 1976 § 3-4. Denne ordningen ble det gått bort fra i den någjeldende aksjeloven, slik at hovedregelen i dag er at styret kan nekte å gi samtykke til erverv av aksjer. I forarbeidene begrunnes dette med at aksjeloven av 1997 var beregnet på aksjeselskaper med lukket eierkrets, hvor det vil kunne være et behov fra selskapets side å kontrollere hvem som kan erverve aksjer i selskapet.⁹

Heller ikke adgangen til utøvelse av forkjøpsrett var lovfestet etter aksjeloven av 1976. Adgang til vedtektsfesting fremgikk imidlertid av asl. 1976 § 3-3. I likhet med krav om styresamtykke ble dette endret i aksjeloven av 1997, slik at lovens utgangspunkt nå er forkjøpsrett ved erverv av aksjer. Bakgrunnen for endringen var i stor grad sammenfallende med den for krav om styresamtykke, da det ble sett på som sentralt at aksjeeierne kunne føre kontroll med hvem som kjøpte aksjer i selskapet.¹⁰

Hva gjelder forkjøpsrett ble det i 2009 foretatt en relativt markant endring fra tidligere. Dette ved at forkjøpsretten ble endret fra å være konstruert som rett til å utøve forkjøpsrett av aksjer som ønskes solgt, til å gjelde for aksjer som har blitt solgt. Dette ble begrunnet i at loven slik den lød medførte en rekke usikkerhetsmomenter.¹¹

Fra aksjeloven av 1976 til aksjeloven av 1997 ble det en mer utførlig lovregulering i den hensikt å bidra til å ivareta selskapets og aksjeeiernes interesser. På denne bakgrunn blir det sentralt når fristene for å utøve disse rettighetene begynner å løpe. Det fremstår dermed som klart at det vil være av sentral betydning for aksjeselskaper og aksjeeiere å få avklart hvilke krav som kan stilles til melding om aksjeerverv. Noen videre generell redegjørelse for reglene om styresamtykke og forkjøpsrett blir imidlertid ikke gitt.

1.4 Rettskildebildet

Lovteksten i asl. § 4-12 gir i seg selv ikke veiledning om de formkrav og innholdsmessige krav som må være oppfylt for at det skal foreligge en melding om aksjeerverv.

⁹ NOU 1996:3 s. 119.

¹⁰ Innst.O.nr.80(1996-1997) s. 23.

¹¹ Ot.prp.nr.55 (2005-2006) s. 58.

Aksjelovens forarbeider gir heller ikke noen videre veiledning om kravene som gjelder for meldingen, annet enn at det fremgår at den må sendes straks.¹²

Da krav om melding om aksjer som ønskes solgt ikke er lovfestet, finnes det heller ikke for dette tilfellet veiledning i lov eller forarbeider.

Videre er det sparsomt med rettspraksis på området. Det finnes imidlertid noe underrettspraksis hvor spørsmålet er behandlet, men underrettspraksis gir ikke noen entydig løsning på problemstillingen. Relevant rettspraksis vil bli presentert og trukket inn underveis i avhandlingen.

Også i juridisk teori finnes det lite om kravet til melding om aksjeerwerb. Problemstillingen har imidlertid blitt nevnt enkelte steder, og oppfatning om hvilke krav meldingen må oppfylle er delte. Dette skal det redegjøres nærmere for i det følgende.

Da den norske aksjelovgivningen har blitt utviklet gjennom et nordisk samarbeid, vil også nordisk praksis og teori ha en viss rettskildemessig betydning.¹³ Da avhandlingens tema har blitt behandlet i svensk juridisk teori, vil også synspunkter derfra bli redegjort for i avhandlingen.

1.5 Begrepsavklaringer

For å klargjøre og forenkle lesing av avhandlingen, må det foretas noen begrepsavklaringer.

I avhandlingen brukes begrepene forkjøpsrett og tilbudsrett. Der hvor det er snakk om utøvelse av forkjøpsrett, menes det forkjøpsrett for aksjer som har skiftet eier. Hvis betegnelsen tilbudsrett brukes, er det tale om aksjer som ønskes avhendet. Enkelte steder vil forkjøpsrett bli brukt som en samlebetegnelse for de to tilfellene, men det vil da fremkomme enten uttrykkelig eller klart av sammenhengen at dette er meningen.

Hva gjelder begrepene erwerb av aksjer, kjøp av aksjer, overføring av aksjer og aksjetransaksjon brukes disse om hverandre i avhandlingen. Det er ikke tiltenkt noen meningsforskjell mellom disse begrepene.

¹² Ot.prp.nr.23 (1996-1997) s. 137.

¹³ Bråthen, T. *Selskapsrett*, s. 53.

Melding om aksjeervert og notifikasjon om ervert vil også bli brukt om hverandre, uten at noen meningsforskjell er tiltenkt.

1.6 Den videre fremstillingen

I kapittel 2 vil det bli gitt en kort presentasjon av omsetningsbegrensningene innenfor aksjeretten, da med fokus på reglene om styresamtykke og forkjøpsrett. En slik presentasjon er nødvendig for å plassere plikten til å melde fra om aksjeervert eller ønske om salg av aksjer i en rettslig kontekst.

I kapittel 3 vil det bli gitt en generell presentasjon av meldeplikten, da med særlig fokus på de vilkår som følger av ordlyden i asl. § 4-12, og de tilsvarende vilkår som kan oppstilles for melding om aksjer som ønskes overdratt.

I kapittel 4 vil det bli foretatt en grundig analyse av de rettslige grunnlag som foreligger, i den hensikt å oppstille og presisere hvilke formmessige og innholdsmessige krav som kan stilles til en melding etter aksjeloven for at den skal virke fristutløsende.

Avslutningsvis vil det i kapittel 5 bli gitt en kort oppsummering og noen avsluttende bemerkninger.

2 Kort om omsetningsbegrensninger

Tradisjonelt har det i aksjeselskapsretten vært et hovedprinsipp at aksjene er fritt omsettelige.¹⁴ Etter aksjeloven 1997 ble dette endret for aksjeselskaper, slik at hovedregelen nå er at aksjene ikke er fritt omsettelige. Dette følger av asl. § 4-15 annet ledd, hvor det fremgår at erverv av aksjer er betinget av samtykke fra selskapet med mindre annet er fastsatt i vedtektene.

Krav om styresamtykke må ses i sammenheng med lovens hovedregel om aksjeeiernes forkjøpsrett. Det følger av asl. § 4-15 tredje ledd at de øvrige aksjeeierne i et selskap har forkjøpsrett dersom en aksje avhendes eller for øvrig skifter eier. Dette medfører at i praksis vil også forkjøpsretten virke som en omsetningsbegrensning.

Hva gjelder øvrige omsetningsbegrensninger, fastslås det i asl. § 4-18 at det kan følge av vedtektene at en erverver skal ha visse egenskaper. Denne formen for omsetningsbegrensning vil ikke behandles nærmere i denne avhandlingen.

Omsetningsbegrensninger som krav om styresamtykke og adgang til utøvelse av forkjøpsrett fører til at selskapene blir såkalte lukkede selskaper. Både selskapet selv og aksjeeierne kan således forhindre en potensiell ny aksjeeier fra å erverve aksjer i selskapet. Formålet med disse begrensningene er at både selskapet og deltakerne skal ha en viss kontroll med endringer på eiersiden.¹⁵ Dette gjenspeiler uttalelsene i lovens forarbeider om at det for selskaper med lukket eierkrets ofte vil være et behov fra selskapets side å kontrollere hvem som erverver aksjer i selskapet.¹⁶

Hva gjelder krav om styresamtykke følger det av asl. § 4-16 andre ledd første punktum at samtykke bare kan nektes når det foreligger saklig grunn for det. Dette gjelder likevel ikke for den beskyttede personkretsen som fremkommer av bestemmelsens andre punktum. Dersom nektelsen gis for å ivareta selskapets interesser vil den som regel være saklig.¹⁷ Eksempelvis vil det normalt være saklig å nekte samtykke dersom styret ønsker å forhindre at konkurrenter

¹⁴ Woxholth, G. *Selskapsrett i et nøtteskall*, s. 133.

¹⁵ Woxholth, G. *Selskapsrett i et nøtteskall*, s. 134.

¹⁶ NOU 1996:3 s. 119.

¹⁷ Woxholth, G. *Selskapsrett i et nøtteskall*, s. 135.

får eierandel og derigjennom innsyn i selskapet. Likeledes vil det som regel være saklig å søke å forhindre at en enkelt aksjeeier blir for dominerende i selskapet, eller at den rådende fordeling av aksjene mellom eierne endres i strid med aksjeeiernes forutsetninger.¹⁸ Denne opplistingen av mulige saklige hensyn illustrerer at det er kontroll med hvem som kommer inn på eiersiden som er det bærende formålet bak krav om styresamtykke.

Også reglene om forkjøpsrett vil innebære en begrensning i aksjenes omsetning.

Hovedregelen er inntatt i asl. § 4-19, hvor det fremgår at aksjeeierne har rett til å overta en aksje som har skiftet eier med mindre noe annet er fastsatt i vedtektene. Bakgrunnen for reglene om forkjøpsrett er at aksjeeierne ofte vil ha et behov for å føre kontroll med hvem som kommer inn som eier i selskapet. For mindre aksjeselskaper vil dette være av særlig betydning, da det ofte vil være et tettere samarbeid mellom aksjeeierne, og det derfor er hensiktsmessig med vennligsinnede medaksjeeiere.¹⁹

¹⁸ Woxholth, G. *Selskapsrett i et nøtteskall*, s. 135-136.

¹⁹ Woxholth, G. *Selskapsrett i et nøtteskall*, s. 138.

3 Generelt om meldeplikten

3.1 Innledning

Aksjeloven § 4-12 oppstiller en plikt for erverver av en aksje til å melde fra til styret om sitt aksjeerwerb. Som nevnt innledningsvis kan en slik melding virke fristutløsende for styrets adgang til å nekte samtykke, og for de øvrige aksjeeiere til å utøve forkjøpsrett. Følgene av at plikten etter asl. § 4-12 ikke overholdes, vil dermed være at de aktuelle fristene ikke begynner å løpe.

Hva som nærmere ligger i avhenders plikt til å melde fra når aksjer ønskes overdratt sier ikke loven noe om.²⁰ Forkjøpsrett til aksjer som skal skifte eier er aktuelt når dette er vedtektsbestemt, jf. asl. § 4-19 andre ledd. Dersom meldingen ikke sendes, vil ikke fristen for å gjøre bruk av tilbudsretten begynne å løpe.

I det følgende vil det redegjøres for de vilkår ordlyden i asl. § 4-12 oppstiller, samt de liknende vilkår som kan oppstilles til melding om aksjer som ønskes overdratt.

3.2 Meldepliktens inntreden

Av aksjeloven § 4-12 fremgår det at melding om aksjeerwerb «straks» må sendes til styret. Det som først skal drøftes er hvilket tidspunkt som danner utgangspunktet for meldepliktens inntreden. Hva som nærmere ligger i tidsangivelsen «straks» vil gjennomgås i punkt 3.2.1.

At meldingen skal sendes «straks» må innebære at erververens plikt til å sende melding inntreder med en gang aksjeerverket har skjedd. Det blir således sentralt når en aksje anses avhendet. Av juridisk teori følger det at spørsmålet om når en aksje skal anses avhendet, avhenger av avtalen mellom kjøper og selger.²¹ Da dette vil avhenge av den enkelte avtalen, er det vanskelig å si noe mer generelt, og dette vil det således ikke bli redegjort noe videre for.

Hva gjelder tilfeller hvor det skal meldes om aksjer som ønskes overført, må dette stille seg annerledes. Dette fordi eieren ikke pliktes å ha fremskaffet noe bestemt tilbud fra

²⁰ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 211.

²¹ Aarbakke, M., *Aksjeloven og allmennaksjeloven: Kommentartutgave* s. 248.

tredjemann.²² Meldeplikten utløses således ikke ved at en avtale inngås på forhånd. Når plikten til å melde fra om ønsket erverv inntreer fremstår da som uklart. Spørsmålet har blitt behandlet i LH-2005-117764, hvor det fremgår at

«Med den begrensning at løsningsmelding må gis før avtale inngås med tredjemann, står etter lagmannsrettens vurdering den som ønsker å overdra sine aksjer, fritt med hensyn til når løsningsmelding fremsettes. Han kan velge å fremsette løsningsmelding uten å ha vært i kontakt med potensielle kjøpere, for derved å avklare om løsningsretten vil bli anvendt».

Etter dette må det være tilstrekkelig at meldingen sendes før avtale inngås med tredjemann. Ytterligere krav til når meldingen skal sendes kan vanskelig oppstilles.

3.2.1 Hvor raskt etter meldepliktens inntreden må meldingen sendes?

Videre blir det et spørsmål hva som nærmere ligger i tidsangivelsen «straks». Over ble det konkludert med at meldepliktens inntreden etter asl. § 4-12 er like etter aksjeervert har skjedd. Spørsmålet blir hvor lang tid erverver kan tillates før han sender en melding om ervert. Dette vil ha betydning for fristberegningen for utøvelse av forkjøpsrett og nektelse av styresamtykke.

Ordlyden taler for at meldingen må sendes omgående etter aksjeervert er foretatt. Det må nok likevel legges til grunn at det ikke er noe krav om at notifikasjonen må sendes umiddelbart, men heller så snart det er mulig.

Hva som menes med begrepet «straks» er sparsomt behandlet både i forarbeider, praksis og teori, så det er lite om noe veiledning å hente her.

I aksjeloven av 1976 fremgikk det av den tilsvarende bestemmelsen at meldingen måtte sendes til styret i løpet av en måned. Ut fra ordlyden medfører formuleringen «straks» en innskjerping av kravet til meldeplikt. I forarbeidene fremgår det imidlertid at det kun er snakk om språklige endringer i forhold til den dagjeldende aksjelov.²³ Denne uttalelsen må sies å harmonere dårlig med de språklige endringer som har blitt foretatt, da forskjellen på «straks»

²² Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 214.

²³ NOU 1996:3 s. 119.

og en måned er fremtredende. Til støtte for dette vises det til note på Rettsdata, hvor Bråthen tar til orde for at endringen er en innskjerping sammenlignet med asl. 1976 § 3-9 annet ledd.²⁴

Også hensyn som viktigheten av en oppdatert aksjeeierbok tilsier at erverver plikter å sende en melding omgående etter aksjeerwerb. Dette så det snarest mulig kan avklares hvem som er aksjeeiere i det aktuelle aksjeselskapet.

Etter dette synes det naturlig at en erverver plikter å melde fra om sitt aksjeerwerb så snart som mulig etter ervervet er foretatt. En absolutt frist synes imidlertid vanskelig å oppstille.

3.3 «Sende» - Om adgangen til å sende melding elektronisk

Det følger av asl. § 4-12 at erververen av en aksje skal «sende» melding om sitt erwerb. Det kan her reises spørsmål om hvorvidt dette medfører et krav om skriftlighet. Dette vil behandles senere under punkt 4.2.3.

Det blir også et spørsmål om adgangen til å sende meldingen elektronisk. Av asl. § 18-5 andre ledd fremgår det at når en aksjeeier skal gi meldinger til selskapet, kan vedkommende gjøre dette ved bruk av elektronisk kommunikasjon. Dette må medføre at også melding om aksjeerwerb kan sendes elektronisk.

Dette må sees i sammenheng med NOU 2016:22. Formålet med utredningen var her å forenkle aksjelovgivningen for å lette de økonomiske og administrative byrdene for næringslivet der dette vil gagne samfunnets verdiskapning.²⁵ I utredningen ble det viet mye plass til vurdering av elektroniske løsninger for aksjeselskaper. Om asl. § 18-5 står det at bakgrunnen for lovbestemmelsen var et ønske om å tilrettelegge for en praktisk forenkling.²⁶ I utredningen fremkommer det videre at

«Etter utvalgets syn bør spørsmål om aksjelovens tilpasning til en digital virkelighet ses ut fra et perspektiv der en søker teknologinøytrale løsninger. Rettsreglene bør ikke

²⁴ www.rettsdata.no, note 453 til asl. § 4-12. Sist lest den 02.05.2017.

²⁵ NOU 2016:22 s. 9.

²⁶ NOU 2016:22 s. 42.

*legge unødige begrensninger eller føringer for bruk av bestemte elektroniske løsninger.*²⁷

Etter dette fremstår det som utvilsomt at det er adgang til å melde fra om aksjeervert elektronisk.

Der hvor det er snakk om melding til selskapet om at aksjer ønskes overført må adgangen til å sende elektronisk melding gjelde på samme måte som for aksjer som er overdratt.

3.4 Avsender av meldingen

Etter asl. § 4-12 er det klart at det er erververen som pålegges en meldeplikt. Spørsmålet blir så om en liknende plikt kan pålegges avhender.

Den nærmeste til å pålegges en meldeplikt vil foruten erverver være avhender av aksjene. I juridisk teori er det tatt til orde for at avhender kan pålegges en slik plikt i de tilfeller hvor vedkommende er oppmerksom på eller bør være oppmerksom på at erverver ikke har meldt ervervet til styret.²⁸ Eide mener at dette må følge av forkjøpsretten selv, da det er avhender som står nærmest til å sørge for at forkjøpsretten blir respektert.

På den annen side hevder Andenæs at dersom forkjøpsretten er konstruert som en rett til å overta aksje som har skiftet eier, og meldeplikten påhviler erververen, er avhenderen ikke forpliktet til å gi selskapet melding.²⁹

Ordlyden i bestemmelsen tilsier klart at plikten om å melde fra om aksjeervert påligger erververen. Riktignok kan det fremstå som rimelig at avhender også pålegges en meldeplikt. Dette særlig i tilfeller hvor vedkommende er klar over at erverver ikke har overholdt sin meldeplikt. Et slikt standpunkt synes imidlertid vanskelig forenelig med lovens ordlyd. Videre ville det også innebære et nokså stort ansvar for avhender dersom han kan pålegges en meldeplikt i de tilfeller han burde være oppmerksom på at erverver ikke har meldt aksjeervertet til styret. Da det ikke er noen holdepunkter i loven for at avhender kan pålegges et slikt ansvar, må det kreves en klarere hjemmel for at dette skal gjelde.

²⁷ NOU 2016:22 s. 29.

²⁸ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 320.

²⁹ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper (2006)*, s. 221.

Spørsmålet blir etter dette om styret må anses å være forpliktet til å forholde seg til en melding fra andre enn erverver. Dette spørsmålet synes å være lite behandlet både i praksis og i teorien.

Eide har imidlertid tatt til orde for at uavhengig av om avhender har en plikt til å melde fra om aksjeervervet, vil han uansett ha en rett til dette.³⁰ Dette må videre innebære at dersom selskapet får en melding om aksjeervervet fra avhender, vil selskapet plikte å ta hensyn til denne meldingen, og meldingen kan således virke fristutløsende.

Andenæs har også i sin bok kort behandlet denne problemstillingen. Hva angår forkjøpsrett som en rett til å overta aksje som har skiftet eier skriver han at:

*«Bestemmelsens formulering kan tyde på at selskapet også i denne situasjon skal varsle rettighetshaverne hvis avhenderen underretter selskapet om at aksje er avhendet».*³¹

Dette må nok også forstås slik at selskapet plikter å forholde seg til en melding fra avhender. Det er med andre ord ikke nødvendig at det er erververen som sender meldingen for at meldingen skal tillegges fristutløsende virkning.

I relasjon til asl. § 4-20 om selskapets plikt til å varsle rettighetshaverne om eierskifte uttaler Aarbakke at:

*«Etter bestemmelsen utløses også varslingsplikten ved underretning fra en «aksjeeier» om at en aksje er avhendet. Dette betyr at også melding fra avhenderen er relevant».*³²

Dette må innebære at for forkjøpsrett er det slik at også avhenderen med fristutløsende virkning kan sende en melding om gjennomført aksjetransaksjon. Etter dette synes det å være konsensus i litteraturen om at selskapet plikter til å forholde seg til en melding om aksjeerverv sendt av avhender i tilfeller som gjelder utøvelse av forkjøpsrett.

Hva gjelder meldeplikten med hensyn til krav om styresamtykke er det færre uttalelser å gå på. Riktignok viser Eide til asl. § 4-12 når han sier at avhenderen må ha en rett til å melde

³⁰ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 320.

³¹ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper*, (2006) s. 221.

³² Aarbakke, M., *Aksjeloven og allmennaksjeloven: Kommentartutgave*, s. 283.

ervertet.³³ Dette kan tale for at det også i relasjon til krav om styresamtykke vil være tilstrekkelig at avhender sender melding om aksjeervertet. Bestemmelsens ordlyd taler imidlertid mot et slikt syn, da det verken av asl. §§ 4-12 eller 4-16 fremgår en plikt for avhender til å melde fra om transaksjonen, eller noen plikt for styret til å forholde seg til en melding sendt av avhender. Likevel må det være slik at selv om lovbestemmelsene ikke pålegger andre enn ervertet noen plikt til å melde fra om aksjeervertet, kan ikke dette uten videre medføre at avhender ikke har rett til å sende en slik melding, og at ikke styret plikter å forholde seg til denne meldingen. Da krav om styresamtykke er satt til å verne selskapets interesser er det styret som vil være det nærmeste til å ivareta disse interessene. Dette må da innebære en plikt for styret til å forholde seg til en melding om aksjeervert som kommer også fra avhender. Dersom styret skulle kunne oversett en slik melding og forholdt seg passivt, ville ikke de hensyn som begrunner styresamtykke fremstått som særlig verneverdige lenger.

Der hvor det er snakk om aksjer som skal skifte eier pålegges meldeplikten avhenderen. Dette må følge av at forkjøpsrett til aksjer som skal skifte eier har som sitt naturlige motstykke at eieren på sin side plikter å gi melding om den ønskede overføringen før eierskiftet finner sted.³⁴ Dette må støttes av at det ofte ikke er noen ny kjøper, slik at å legge meldeplikten til noen andre enn avhender ville fremstått som kunstig.³⁵ At ervertet kan pålegges en slik plikt dersom aksjene blir avhendet uten at forutgående melding blir sendt er en annen sak.³⁶

³³ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s.320.

³⁴ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper*, (2016) s. 211.

³⁵ Bale/Knudsen, *Næringslivsjus*, s. 588.

³⁶Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper*, (2006) s. 221.

4 Formkrav og innholdsmessige krav til meldingen

4.1 Innledning

Ut over det som følger av bestemmelsens ordlyd er det også en del formkrav og innholdsmessige krav som kan stilles til en melding om aksjeerverv for at det skal virke fristutløsende for forkjøpsrett, tilbudsrett og styresamtykke. Disse vilkårene har fremkommet gjennom rettspraksis og juridisk teori, og vil bli forsøkt gjennomgått og systematisert i det følgende.

4.2 Notoritet

4.2.1 Innledning

Med notoritet menes at meldingen må være beviselig og kontrollerbar. Spørsmålet blir om det kan oppstilles et krav om notoritet for melding om aksjeerverv. Ordlyden i asl. § 4-12 gir ingen pekepinn vedrørende krav om notoritet. Det finnes heller ingen veiledning i forarbeidene. Krav om notoritet ved melding om aksjeerverv har imidlertid ved flere anledninger blitt berørt i underrettspraksis.

LB-2006-183027 gjaldt krav om forkjøpsrett til aksjer etter asl. § 4-19. I denne saken var det gitt en helt uformell melding om aksjeerverv. Det sentrale var hvorvidt en slik uformell melding tilfredsstilte de kravene som oppstilles etter asl. § 4-12. Lagmannsretten kom til at dette ikke var tilfellet, og at fristen etter asl. § 4-23 således ikke var utløst. Det uttales i dommen at

«Lagmannsretten finner etter en samlet vurdering at loven må forstås slik at det må foreligge en viss notoritet over melding etter § 4-12 eller § 4-20 for at fristen i § 4-23 skal utløses».

Av lagmannsretten begrunnes dette standpunktet med at ordlyden «sende», sammenholdt med adgangen til å benytte elektronisk kommunikasjon tilsier at det kan kreves skriftlighet. Krav om skriftlighet vil bli ytterligere behandlet i punkt 4.2.3. Videre uttaler lagmannsretten at siden det er avgjørende for beregning av fristen for utøvelse av forkjøpsrett, taler også reelle hensyn for at det må kunne oppstilles et krav om notoritet.

Spørsmålet har også blitt behandlet i LB-2005-175137. Saken her gjaldt et kjæremål over tingrettens beslutning om å fremme skjønn til fastsettelse av innløsningssum ved utøvelse av forkjøpsrett til aksjer. Det springende punkt var hvorvidt skjønnsbegjæringen var for sent fremsatt etter asl. § 4-23 annet ledd. Lagmannsretten kom til at tingrettens beslutning om å fremme skjønnet måtte stadfestes, da meldingen ikke oppfylte vilkårene for å virke fristutløsende. Det slås i dommen fast at

«Det må således, slik lagmannsretten ser det, stilles visse krav til innhold og klarhet i en melding om aksjeovergang».

På denne bakgrunn synes det å være en oppfatning om at det er et krav om notoritet ved melding om aksjeerwerb. Dette underbygges av at det dreier seg om en melding som har visse rettsvirkninger. Det har derfor stor betydning at meldingen er beviselig og etterprøvbar. Dersom det ikke kan oppstilles et krav om notoritet vil disse rettsvirkningen kunne bli svært vilkårlige. Det synes dermed klart at det må kunne oppstilles et krav om notoritet. Det sentrale blir derfor hva denne notoriteten omfatter. Dette vil det bli grundig redegjort for i det følgende.

4.2.2 Særlig om notoritet for nærstående

I teorien har det blitt gitt uttrykk for at notoriteten vil være desto viktigere der hvor det er snakk om nærstående parter.³⁷ Dette fordi det i mange tilfeller enklere kan føres bevis for en melding og dens innhold dersom det ikke er snakk om nærstående parter. Et eksempel på dette er at et nøytralt styremedlem kan uttale seg om meldingen. Dette medlemmet kan da bekrefte og derigjennom tjene som bevis for meldingens dato og innholdet i meldingen dersom denne er fremsatt muntlig. Eide uttaler i sin bok at

*«Når situasjonen ikke gir grunnlag for å være påpasselig med det formelle, altså når avhender/erverver/tilbyder og selskapet er preget av nærstående forhold, vil det altså likevel være desto viktigere å sikre notoritet gjennom skriftlige meldinger og lignende».*³⁸

³⁷ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 313.

³⁸ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 313.

Dette må innebære at der hvor det er et nærstående forhold mellom selskapet og erverver, vil det trolig være vanskeligere å føre bevis for meldingen. Dette kan tale for at kravet til notoritet vil være ekstra viktig der hvor det er snakk om nærstående parter. En slik påstand kan særlig begrunnes i at det for nærstående parter ofte vil være naturlig med uformelle løsninger, som at det ikke ansees nødvendig å sende en formell melding. At kravet til notoritet for nærstående forhold fremstår som desto viktigere, vil imidlertid neppe medføre at det uten videre kan oppstilles strengere krav til meldingens notoritet her enn ellers. Notoriteten må derfor antas å omfatte det samme uavhengig av partenes forhold seg imellom.

4.2.3 Krav om skriftlighet

Videre er det et spørsmål om hvorvidt det er krav til at melding om aksjeeverv skal være skriftlig. Ordlyden i asl. § 4-12 gir ikke stor veiledning. Det fremkommer imidlertid at erverver må «sende» melding. Dette kan tyde på at det kan utledes et krav om skriftlighet. Sammenholder man dette med adgang til å sende meldingen elektronisk etter asl. § 18-5, kan dette også tyde på at det kreves en skriftlig melding for at den skal virke fristutløsende.

Et slikt syn ble forfektet av lagmannsretten i LB-2006-183027. Som nevnt over kom lagmannsretten til at det måtte stilles krav til meldingens notoritet. Det uttales i dommen at

«I § 4-12 sies det at melding skal sendes. Det kan tale for at det kreves skriftlig melding».

Videre fremkommer det at

«Ved skriftlige meldinger som også er datert, er notoriteten godt ivaretatt».

Ut fra dette synes det som om lagmannsretten mener at et skriftlighetskrav kan leses ut fra vilkåret «sende» sammenholdt med adgangen til å benytte elektronisk kommunikasjon. Dette synet blir kritisert av Bjarne Eide.³⁹ Han hevder at det neppe kan utledes noe krav til skriftlighet av aksjeloven § 18-5. Videre fremholder han at bestemmelsen kun regulerer adgangen til å bruke elektronisk kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeierne. Han mener at et eventuelt skriftlighetskrav må utledes av en tolkning av den aktuelle bestemmelse. Dette

³⁹ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 312.

er begrunnet av hensyn til forutberegnelighet, som tilsier at for at et skriftlighetskrav skal gjelde må det være nærliggende at dette oppstilles uttrykkelig.

Et liknende syn forfektes i svensk juridisk litteratur, hvor det fremgår at

*«Vi har redan fastslagit att hembudsskyldigheten kan fullgöras genom en muntlig anmälan til styrelsen, trots at hembudssklausulen vanligen föreskriver att hembudet skall ske skriftligen».*⁴⁰

Etter svensk rett er det således klart at det ikke kan oppstilles et krav om at meldingen må være skriftlig for at den skal kunne virke fristutløsende.

Riktignok kan det som lagmannsretten fremholder fremstå som om det kan utledes et skriftlighetskrav fra bestemmelsens ordlyd sammenholdt med asl. § 18-5. Dette ville medført at kravet om notoritet ble godt ivaretatt, da meldingen ville blitt både beviselig og kontrollerbar. Imidlertid synes Eides forklaring å ha mye for seg. Det virker naturlig at dersom lovgiver ønsket at det skulle vært et skriftlighetskrav ville det fulgt av loven.⁴¹ Noe skriftlighetskrav følger imidlertid verken av asl. § 4-12 eller av reglene om forkjøpsrett eller styresamtykke. Da dette er tilfellet, vil det stride mot hensynet til forutberegnelighet å kreve at meldingen skal være skriftlig for at den skal kunne oppfylle de krav som stilles til meldingen etter asl. § 4-12. Dersom dette skal kunne kreves, fordrer det i så fall vedtektfesting. Det samme må gjelde for melding om aksjer som ønskes overdratt.

Selv om det etter dette ikke kan sies å foreligge et skriftlighetskrav, er det klart at den som pretenderer å ha sendt en slik melding, er den som står nærmest til å bære risikoen for å sannsynliggjøre at dette er gjort, og til hvilket tidspunkt.⁴² Dette medfører at selv om det ikke er et krav om skriftlighet, vil en skriftlig melding i tilfelle av tvist kunne være avgjørende. Dette innebærer videre at det vil være hensiktsmessig å vedtektsfeste et krav om skriftlighet.

⁴⁰ Sandström, J. *Hembud och lösningsrätt vid övergång av aktie*, s. 235.

⁴¹ Se til sammenligning asal. § 4-20, hvor det uttrykkelig slås fast et skriftlighetskrav.

⁴² Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 313.

4.2.4 Nedtegning i aksjeeierboken

Det må videre avklares hvorvidt det er tilstrekkelig for å oppfylle kravet om melding om erverv av aksjer at transaksjonen er angitt i aksjeeierboken. Med dette menes de tilfeller hvor en transaksjon har blitt angitt i aksjeeierboken, uten at noen formell melding om transaksjonen har blitt sendt.

Av asl. § 4-7 fremkommer det at når en ny eier har meldt eller godtgjort sitt erverv av en aksje, plikter selskapet uten ugrunnet opphold å innføre den nye eieren i aksjeeierboken. Det kan ikke utledes fra ordlyden hvorvidt en slik innføring i aksjeeierboken medfører at meldeplikten ved aksjeerverv er oppfylt.

Dette spørsmålet ble imidlertid berørt i LB-2006-183027. I dommen fremgår det at

«I utskrift av aksjeboken i Magenta News AS er Magenta Venture AS ført opp som eier av de ervervede aksjene pr. 16. juni 2005. Det er ikke dokumentert noen skriftlig melding om dette».

Tilfellet i denne saken var at den nye eieren var innført som eier i aksjeeierboken, uten at noen formell melding om overdragelsen av aksjene hadde blitt sendt. Lagmannsretten kom til at kravet om meldeplikt ikke var oppfylt. Av dette må forstås at det faktisk at ny eier er innført i aksjeeierboken, ikke medfører at meldeplikten som oppstilles ved aksjeerverv er overholdt. Det må med andre ord kreves en formell melding.⁴³ Dette må gjelde selv om det fremstår som klart for alle at aksjene er overdratt eller tilbudt.^{44,45}

4.3 Innholdsmessige krav

4.3.1 Innledning

Videre blir det et spørsmål om hvilke innholdsmessige krav som kan stilles til meldingen. Ordlyden gir heller ikke her noen veiledning. Det følger likevel av underrettspraksis og juridisk teori at enkelte vilkår må kunne oppstilles. Dette kan illustreres av den ovenfor nevnte dommen LB-2005-175137. I denne saken hadde erververen sendt melding om ervervet

⁴³ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 313.

⁴⁴ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 313.

⁴⁵ RG-2006-73.

til styret. Det ble imidlertid funnet at meldingen ikke var tilstrekkelig til å oppfylle de krav som kan stilles til en melding for at den skal virke fristutløsende. Det faktum at det er sendt en melding vil således ikke alene føre til at fristen begynner å løpe. Det fremgår av dommen at

«Det er ikke fastsatt bestemte krav til meldingens form eller innhold i loven selv. Lagmannsretten kan heller ikke se at det i forarbeidene til loven er holdepunkter for å fastsette bestemte krav til meldingen. Slike krav kan likevel følge av supplerende ulovfestet rett».

Et annet eksempel er RG-2008-880, hvor det ikke ble ansett tilstrekkelig at det var sendt presse- og børsmelding om aksjetransaksjonen. Denne saken gjaldt en opsjonsinngåelse, men er sammenlignbar med en aksjetransaksjon.⁴⁶ Dette viser i likhet med den ovenfor nevnte dommen at det stilles krav til meldingens innhold – det er ikke alene nok at en melding er sendt.

Av disse eksemplene kan det derfor utledes at det faktum at en melding om aksjeerverv har blitt sendt, ikke innebærer at de vilkår som kan oppstilles til meldingen er oppfylte. Dette vil i så fall medføre at en melding kan sendes uten at denne inneholder nok opplysninger til at meldingen virker fristutløsende for nektelse av styresamtykke og adgang til å gjøre gjeldende forkjøpsrett. Det kan således oppstilles enkelte innholdsmessige krav til meldingen.

Hva gjelder arten av kravene til innhold følger det av teorien at

*«Mer generelt må meldingen inneholde slike opplysninger at rettighetshaveren får det nødvendige grunnlag for å vurdere om forkjøpsretten skal gjøres gjeldende i samsvar med sitt formål».*⁴⁷

Det at forkjøpsretten må kunne gjøres gjeldende i samsvar med sitt formål vil derfor være et hensyn som vil komme inn i vurderingen uavhengig av hvilket vilkår som kan oppstilles. Dette støttes av lagmannsretten i LB-2005-175137, som i dommen siterer Andenæs sin uttalelse. Det samme må nødvendigvis gjelde dersom det er snakk om styresamtykke, noe

⁴⁶ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 313.

⁴⁷ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 214.

som innebærer at meldingen må sikre at også nektelse av samtykke må kunne gis i samsvar med sitt formål.

Et liknende syn blir forfektet av Austenå, som uttaler at

*«Varselet skal gi rettighetshaveren det nødvendige grunnlag for å avgjøre om han vil gjøre bruk av sin rett eller ikke».*⁴⁸

Dette støttes også av svensk juridisk litteratur. Det hevdes i Sandströms bok at

*«Syftet med hembudet är at göra den lösningsberättigade uppmärksam på att hans lösningsrätt blivit aktuell samt att ge honom de upplysningar om förvärvet, som han behöver för att avgöra om han skall göra rätten gällande eller inte. Arten av de upplysningar, som den lösningsberättigade behöver, kan variera från fall till fall».*⁴⁹

De vilkårene som kan stilles for at meldingen skal virke fristutløsende vil bli behandlet i det følgende. Denne listen vil nok ikke være uttømmende, da kravet til dokumentasjon vil måtte vurderes konkret.⁵⁰

4.3.2 Opplysninger som gjør at overdragelsen innføres i aksjeeierboken

Ovenfor ble det redegjort for at det ikke er tilstrekkelig at et aksjeervert er innført i aksjeeierboken, for at kravet om meldeplikt kan sies å være overholdt. Videre blir det et spørsmål om det kan kreves at melding om aksjeervert inneholder de samme opplysningene som kreves for at ervervet skal innføres i aksjeeierboken.

Det følger av asl. § 4-2 første ledd at erververen av en aksje bare kan utøve de rettigheter som tilkommer en aksjeeier når ervervet er innført i aksjeeierboken, eller dersom ervervet er anmeldt og godtgjort. Videre følger det av asl. § 4-7 første ledd at når en ny eier har meldt og godtgjort sitt aksjeervert, plikter selskapet uten ugrunnet opphold å innføre den nye eieren i aksjeeierboken. En nødvendig følge av dette er at styret må ha de nødvendige opplysninger for at denne innføringen skal skje.

⁴⁸ Austenå, T. *Løsningsretter: forkjøps-, tilbuds- og kjøperett til fast eiendom*, s. 326.

⁴⁹ Sandström, J. *Hembud och lösningsrätt vid övergång av aktie*, s. 235.

⁵⁰ www.retsdata.no, note 455 til asl. § 4-12. Siste lest 02.05.2017.

Hvilke opplysninger som her kreves fastslås i asl. § 4-5. Det fremgår av bestemmelsens andre ledd at det i aksjeeierboken skal angis aksjeeiernes navn eller foretaksnavn, fødselsdato eller organisasjonsnummer samt adresse. Videre følger det av tredje ledd at for hver aksjeeier skal det angis antall aksjer og nummer på aksjene. Dersom selskapet har flere aksjeklasser, skal det angis hvilke klasser aksjene tilhører.

De krav som stilles i asl. § 4-5 til aksjeeierboken, gir således en pekepinn på hvilke opplysninger som må inkluderes i meldingen. Det synes imidlertid vanskelig å oppstille et krav om at disse opplysningene skal inngå i meldingen for at den skal virke fristutløsende. Dette fordi det etter asl. § 4-7 andre ledd fremgår at et erverv som hindres av omsetningsbegrensninger som nevnt i asl. § 4-15 annet og tredje ledd, ikke kan innføres i aksjeeierboken. Videre vil dette medføre at innføring i aksjeeierboken først skal skje når det er klart hvem som skal overta aksjene.⁵¹

Da ervervet uansett ikke kan innføres i aksjeeierboken før det er klart hvorvidt samtykke vil bli gitt eller forkjøpsrett vil bli gjort gjeldende, er det ikke klart at de opplysninger som kreves for å foreta denne innføringen må foreligge allerede på tidspunktet for meldingen. Det synes derfor å være slik at det ikke på dette grunnlag kan kreves at meldingen skal opplyse om disse forholdene på dette tidspunktet. Det kan imidlertid tenkes at disse opplysningene kan kreves oppgitt i meldingen på annet grunnlag.

4.3.3 Opplysninger etter anmodning om innsyn.

Aksjeeiere har etter anmodning om dette krav på innsyn.⁵² Spørsmålet blir om de opplysningene som rettighetshaverne har krav på å få etter anmodning om innsyn må likestilles med vilkårene for fristutløsning av forkjøpsrett, tilbudsrett og frist for å nekte samtykke.

Eide har behandlet dette spørsmålet for forkjøps- og tilbudsrett. Han uttaler at

«Det vil være urimelig å kreve at avhender/erverver/tilbyder må opplyse om ethvert forhold før han blir gjort oppmerksom på at dette er motiverende for rettighetshaver. Det kan for eksempel tenkes at det for rettighetshaverne uansett er uaktuelt å kreve

⁵¹ Aarbakke, M., *Aksjeloven og allmennaksjeloven: Kommentarutgave*, s. 239.

⁵² Se om dette Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 266 og utover.

aksjeløsning. Å måtte for eksempel synliggjøre alle avtalevilkår (forkjøpsrett) i et slikt tilfelle vil være upassende. Dersom en eller flere rettighetshavere derimot ber om slike opplysninger, får forholdet en annen karakter».⁵³

Av dette synes det dermed klart at de opplysninger som rettighetshaverne har krav på etter anmodning om innsyn ikke kan likestilles med de krav som stilles til en melding om aksjeervert for at den skal virke fristutløsende for forkjøps- og tilbudsrett. At noen av de samme opplysningene pliktes oppgitt i meldingen på andre grunnlag kan derimot tenkes. Dette vil bli behandlet senere i avhandlingen.

4.3.4 Navn på erverver

Videre blir det et spørsmål om det i meldingen må opplyses hvem som er erverver av aksjene. Dette vil kunne stille seg ulikt dersom det er snakk om forkjøpsrett, styresamtykke eller tilbudsrett, så de ulike tilfellene vil bli behandlet hver for seg.

Spørsmål om det kreves oppgitt navn ved utøvelse av forkjøpsrett har blitt berørt i både rettspraksis og teori. Det uttales i Rt-1960-1007 at

«Jeg er enig med ankemotparten i at de øvrige aksjonærer måtte ha rimelig krav på å få oppgitt byderens navn, før de tok stilling til om de skulle gjøre forkjøpsretten gjeldende».

Det henvises også til denne dommen i juridisk teori.⁵⁴ Her gir Andenæs sin tilslutning til dommen ved å uttrykke at ved forkjøpsrett til aksje som har skiftet eier, har rettighetshaverne rimelig krav på å få oppgitt erververens navn. Dette synet støttes også av annen teori, hvor det fremgår at

«Kontroll med hvem som erverver aksjer i selskapet er en av de bærende interesser for omsetningsbegrensninger, og det er lite tvilsomt at en løsningsberettiget kan kreve opplyst hvem som har ervervet aksjene».⁵⁵

⁵³ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 315-316.

⁵⁴ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper (2016)* s. 214.

⁵⁵ Bale/Knudsen, *Næringslivsjus*, s. 589.

Også Eide har gitt uttrykk for en lignende oppfatning når han uttaler at hvem som er erverver må opplyses.⁵⁶

I svensk teori har det også blitt antatt det samme. Det følger her at

*«Normalt skall hembudet ange förvärvets art och namnet på förvärvaren».*⁵⁷

Dette underbygges videre av reelle hensyn. Da nettopp det å kunne kontrollere hvem som blir aksjonærer i et selskap er et av hensynene bak omsetningsbegrensningene, tilsier dette at navnet på erververen må opplyses. Dette for at forkjøpsretten skal kunne benyttes til sitt formål. Dersom det var ukjent for rettighetshaverne hvem som skulle erverve aksjene, ville det blitt umulig for dem å få et tilfredsstillende grunnlag for å vurdere hvorvidt de ønsket å anvende sin forkjøpsrett eller ikke. Konklusjonen må derfor være at for tilfeller av utøvelse av forkjøpsrett pliktes det å opplyse om navnet på erververen.

Der det er snakk om styresamtykke vil mange av de samme hensynene som for forkjøpsrett gjøre seg gjeldende. Da det som nevnt følger klart av forarbeidene at det i selskaper med lukket eierkrets ofte vil være et behov for styret å kontrollere hvem som får erverve aksjer i selskapet, må dette nødvendigvis føre til at det oppstilles et krav om at erververens navn opplyses for at fristen til å gi samtykke utløses. Dersom dette ikke var tilfellet ville dette formålet med krav om styresamtykke lett kunne undergraves. Det ville da blitt tilnærmet umulig for styret å gi en saklig nektelse av ervervet. Konklusjonen for tilfeller av styresamtykke må derfor være at erververens navn pliktes oppgitt.

Ved tale om tilbudsrett vil omstendighetene være noe annerledes. Dette spesielt da det ikke alltid er slik at avhender har en potensiell kjøper på hånden. Å skulle oppstille et krav om at erververens navn opplyses i slike tilfeller synes vanskelig å gjennomføre. Spørsmålet om hvordan dette stiller seg har blitt behandlet både i teori og praksis.

LB-2013-65330 gjaldt overdragelse av aksjer og utøvelse av forkjøpsrett. Det fremgikk av vedtektene at den som ønsket å overdra aksjer pliktet å melde fra til styret om dette. Det var med andre ord snakk om en tilbudsrett. Det ble anført at partene i avtalen hadde tilbakeholdt relevant informasjon på en slik måte at forkjøpsretten ble utløst på nytt da melding om at

⁵⁶ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 318.

⁵⁷ Sandström, J. *Hembud och lösningsrätt vid övergång av aktie*, s. 235.

salget var gjennomført kom til de aktuelle rettighetshavernes kunnskap på et senere tidspunkt. Det ble blant annet her pekt på at det ikke var opplyst hvem som kom til å kjøpe aksjene. Lagmannsretten var imidlertid uenig i denne påstanden. Det uttales i dommen at

«Etter lagmannsrettens oppfatning kan det verken av aksjeloven eller vedtektene i TotalCom AS utledes noe krav om at navnet på kjøper skal opplyses, dersom man har en kjøper på hånden. I visse tilfeller ville det utvilsomt kunne være av interesse for de øvrige aksjonærer å vite hvem kjøperen er, slik som her hvor to aksjonærgrupperinger er i konflikt. En slik opplysningsplikt kan imidlertid ikke oppstilles uten uttrykkelig hjemmel i vedtektene».

Av dette sitatet kan det utledes at det ikke uten videre foreligger noen plikt for avhender til å opplyse om en eventuell kjøper hvis det er snakk om en tilbudsrett. Dersom dette skulle vært tilfellet ville det fordret en klarere hjemmel i vedtektene.

Dette synet støttes av Bråthen, som i sin bok gir uttrykk for at en vedtektsbestemmelse som gir rett til å overta aksjer som ønskes overdratt, innebærer at en aksjonær som ønsker å selge kan avklare om retten til å overta aksjene vil bli utøvd før vedkommende skaffer en kjøper.⁵⁸ Dette kan være en fordel for aksjonæren som ønsker å selge, da han tidlig kan få en avklaring av om fortrinnsretten vil bli gjort gjeldende. Bråthen fremhever imidlertid at

*«På den annen side må de berettigede aksjonærene ofte ta stilling til om de vil gjøre bruk av retten uten å ha kunnskap om hvem som eventuelt ville kjøpe aksjene som er til salgs. De berettigede kan ikke «vente og se» om aksjene vil bli kjøpt av noen som de ønsker som medaksjonærer. Retten til å overta aksjer som ønskes overdratt, gir således ingen mulighet til å føre kontroll med hvem som kommer inn i selskapet som ny aksjonær».*⁵⁹

Også Andenæs forfekter et lignende synspunkt, da han ved behandling av tilbudsrett i sin bok uttaler at:

⁵⁸ Bråthen, T. *Selskapsrett*, s. 104-105.

⁵⁹ Bråthen, T. *Selskapsrett*, s. 105.

*«Rettighetshaveren kan da heller ikke ha krav på opplysninger om bud som faktisk måtte være mottatt av eieren eller om navnet på budgiveren».*⁶⁰

Etter dette synes det å være konsensus om at avhender ikke plikter å opplyse navn på erverver dersom det er tale om en meldeplikt som inntreffer ved ønske om salg av aksjer. Dette synes rimelig da det i mange tilfeller ikke vil være noen aktuell kjøper på tidspunktet for meldingen. Av uttalelsen i ovennevnte rettspraksis kan en slik plikt heller ikke oppstilles dersom avhender faktisk har en kjøper på hånden. Dette medfører at rettighetshaverne ikke kan sitte på gjerdet og vente for å se hvem som blir den potensielle kjøperen. Således er det ikke noe krav om at meldingen opplyser om erververens navn for at den skal tillegges fristutløsende virkning.

4.3.5 Antall aksjer

Det er også av betydning hvorvidt det er et krav om at det i meldingen opplyses om antall aksjer som er ervervet.

Det kan synes som om det i LB-2005-175137 oppstilles et vilkår om at antall aksjer skal presiseres. I saken som ble pådømt ble dette ikke gjort, og dette momentet førte sammen med andre til at meldingen ikke var tilstrekkelig til å virke fristutløsende.

Dette synspunktet støttes i teorien, hvor Eide tar til orde for at meldingen må opplyse om data om aksjeposten. Dette vil da måtte innebære antall aksjer og eventuelle aksjeklasser.⁶¹

Et liknende syn forfektes i Næringslivsjus. Det fremgår her at det både for tilfeller av forkjøpsrett og tilbudsrett kan oppstilles et krav om at antall aksjer skal opplyses.⁶²

Det følger av asl. § 4-21 tredje ledd første punktum at man ved å utøve forkjøpsrett blir forpliktet til å kjøpe de antall aksjer som skal bli eller har blitt overdratt.⁶³ Av dette må det nødvendigvis følge at den berettigede har krav på å vite hvor mange aksjer han ved å gjøre

⁶⁰ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016), s. 214.

⁶¹ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 318.

⁶² Bale/Knudsen, *Næringslivsjus*, s. 589.

⁶³ Se i denne sammenheng Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016), s. 215.

gjeldende forkjøpsretten blir forpliktet til å kjøpe. Dette underbygges også av hensynet til kontroll med aksjeeierne. I dette må inngå ikke bare et ønske om å kontrollere hvem som er aksjeeiere i det konkrete selskapet, men også hvor stor eierandel de enkelte aksjeeierne har. Videre må det antas at det er sentralt for den berettigede å vite hvilken aksjeklasse de aktuelle aksjer tilhører, slik at han vet hvilke rettigheter han vil få ved å gjøre bruk av forkjøpsretten. Etter dette må det antas at det kan kreves at det i meldingen opplyses om antall aksjer som er ervervet, og hvilken aksjeklasse de tilhører.

Liknende argumenter vil gjøre seg gjeldende for styresamtykke. Da kontroll med aksjeeierne og hvilken innflytelse de har er en av de bærende konstruksjonene bak krav om styresamtykke må det derfor kunne kreves at meldingen opplyser om antall aksjer og eventuelle aksjeklasser for at fristen for å nekte samtykke skal begynne å løpe.

4.3.6 Dato

Det kan reises spørsmål om hvorvidt det kan kreves en dato for når fristene etter asl. §§ 4-16 fjerde ledd og 4-23 første ledd begynner å løpe. Da meldingen skal virke fristutløsende, taler dette for at rettighetshaverne må kunne kreve å få vite dato for meldingen. Dette så styret eller de forkjøpsberettigede vet hvilken dato de har å forholde seg til hva angår fristen for å gjøre bruk av sine rettigheter. Dette støttes i juridisk teori. Det fremgår her at

*«I forhold til igangsetting av løsningsfristen må det derfor antas at rettighetshaverne må ha krav på en dato for når fristen begynte å løpe».*⁶⁴

Videre slås det i LB-2006-183027 som nevnt fast at det er krav om notoritet ved meldingen for at den skal virke fristutløsende. Det fremkommer så av dommen at

«Ved skriftlige meldinger som også er datert, er notoriteten godt ivaretatt. Ved epost vil det foreligge notoritet og klarhet over datoen for meldingen»

Selv om man ikke kan utlede noe skriftlighetskrav til meldingen, taler uttalelsen i dommen for at rettighetshaverne kan kreve en dato for når fristen begynner å løpe. Dette støttes også av hensyn til bruk av omsetningsbegrensninger. Dersom rettighetshaverne ikke har noe krav på å få vite hvilken dato fristen begynner å løpe, kan dette innskrenke adgangen til å påberope seg

⁶⁴ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 313.

forkjøpsrett betraktelig. Etter dette må det derfor antas at rettighetshaverne har krav på å få vite datoen for når fristen begynner å løpe. Det samme må gjelde der hvor styret skal gi sitt samtykke.

4.3.7 Kjøpesummen

Videre blir det også et spørsmål om hvorvidt kjøpesummen må opplyses for at meldingen skal ha fristavbrytende virkning. Også her må det nok kunne trekkes et skille mellom forkjøpsrett, tilbudsrett og krav om styresamtykke. Loven og forarbeidene er tause om denne problemstillingen.

I teorien har spørsmålet blitt behandlet ved flere anledninger i relasjon til utøvelse av forkjøpsrett. Det uttales i Næringslivsjus at

*«dersom den berettigede skal betale den avtalte pris må også kjøpesummen nødvendigvis opplyses».*⁶⁵

Bakgrunnen for dette må nødvendigvis være at rettighetshaverne ved utøvelse av forkjøpsrett ofte trer inn i en eksisterende avtale, og således må ha krav på å vite den prisen vedkommende må betale for å oppfylle sin del av avtalen. Hvorvidt dette oppstiller et krav om at kjøpesummen må opplyses uavhengig av om rettighetshaverne skal tre direkte inn i avtalen, sies det ikke noe om.

Eide tar imidlertid til orde for at

*«At det må kreves opplysninger om aksjesalgsprisen må trolig gjelde selv om aksjeløser ikke skal tre direkte inn i denne, men også om det skal foretas verdsettelse til markedsverdi.»*⁶⁶

Det følger videre at

«Det vises til at den avtalte aksjesalgsprisen vil kunne gi verdifull veiledning for verdsettelsen. Dersom løsningssummen i vedtektene er fiksert til for eksempel bokførte

⁶⁵ Bale/Knudsen, *Næringslivsjus*, s. 589.

⁶⁶ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 319.

*eller ligningsmessige verdier eller lignende, kan det imidlertid ikke kreves at meldingen inneholder slike opplysninger».*⁶⁷

Dette taler for at aksjesalgsprisen må opplyses i meldingen om ervervet. Dette må også gjelde for tilfeller der aksjene skal fastsettes til «virkelig verdi», selv om rettighetshaverne ikke plikter å betale den avtalte prisen. Dette da den avtalte prisen vil kunne være et naturlig utgangspunkt for verdsettelsen av aksjene. Et slikt syn forfektes av Aarbakke, som uttaler at

*«Dette betyr at løseren ikke uten videre trer inn i den avtalte kjøpesummen. Noe annet er at den avtalte kjøpesummen kan være et utgangspunkt».*⁶⁸

Også Andenæs synes å være enig i at den avtalte pris vil utgjøre et veiledende grunnlag for fastsettelsen av aksjesalgsprisen. Han tar i sin bok til orde for at

*«Situasjonen ved innløsning på grunnlag av forkjøpsrett er normalt at det på forhånd foreligger et frivillig salg til avtalt kjøpesum. I slike tilfelle gir den avtalte kjøpesum et utgangspunkt ved fastsettelsen av aksjenes virkelige verdi».*⁶⁹

Etter dette synes det å være slik at erververen plikter å opplyse om den avtalte kjøpesummen for de tilfeller hvor forkjøpsretten er konstruert som en rett til å overta aksjer som allerede er avhendet. Dette må gjelde ikke bare der hvor rettighetshaverne plikter å betale den avtalte kjøpesummen, men også for de tilfeller hvor aksjene skal fastsettes til virkelig verdi. Dersom erverver ikke opplyser om dette, antas det at løsningsfristen ikke vil begynne å løpe. Dette støttes av Eide, som uttaler at prisen må opplyses for at løsningsfristen skal starte sitt løp.⁷⁰ Han hevder også at dersom kjøpesummen ikke opplyses, kan styret etterspørre denne, og fristen vil da starte å løpe fra det tidspunkt når summen opplyses.

Et unntak må likevel gjøres for de tilfeller hvor løsningssummen allerede er fiksert til bokførte eller ligningsmessige verdier, se note 66 under avhandlingens punkt 4.3.7. Dette da den avtalte pris ikke vil utgjøre noen ny opplysning for rettighetshaverne, og således ikke vil

⁶⁷ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 319.

⁶⁸ Aarbakke, M., *Aksjeloven og allmennaksjeloven: Kommentarutgave*, s. 290.

⁶⁹ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper (2016)*, s. 216.

⁷⁰ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 318 og 320.

ha noen innvirkning på rettighetshavernes utøvelse av forkjøpsretten, og prisen de eventuelt må betale for aksjene.

For styresamtykke er det enkelte andre hensyn som gjør seg gjeldende. Det vil eksempelvis ikke være noen rettighetshaver som skal tre inn i avtalen, som må ha krav på å få vite hvilken kjøpesum vedkommende må yte for aksjene. Styret kan heller ikke isolert sett ha noen interesse i å få vite den avtalte kjøpesummen. Dette da den avtalte kjøpesummen ikke vil ha noen relevans for styrets vurdering av om det skal nekte samtykke til aksjeervertet. Likevel kan det nok argumenteres for at den avtalte prisen kan være veiledende for fastsettelse av innløsningssummen dersom styret nekter samtykke, jf. asl. § 4-17 første ledd punkt 4, jf. § 4-17 tredje til sjette ledd. Dette har også Bråthen hevdet, da han i sin artikkel har skrevet at

*«Er det så liten omsetning av selskapets aksjer at det er vanskelig å konstatere noen omsetningsverdi, kan det søkes veiledning i prisen som er avtalt mellom partene».*⁷¹

Hvorvidt dette er nok til å oppstille et krav om at den avtalte kjøpesummen må opplyses for at fristen for styret til å nekte samtykke skal begynne å løpe er usikkert. På den ene siden vil den avtalte prisen kunne virke veiledende ved innløsning, noe som taler for at prisen bør oppgis. På den andre siden er det ikke nødvendig for vurderingen av om samtykke skal gis at kjøpesummen opplyses. Adgang til å nekte samtykke til aksjeervert er satt for å gi styret adgang til å kontrollere hvem som kommer inn på eiersiden i selskapet. Opplysning om kjøpesummen vil således ikke spille noen rolle for utøvelsen av denne retten. Da dette er tilfellet synes det mest nærliggende at det ikke uten videre kan oppstilles et krav om at kjøpesummen må opplyses for at fristen for styret til å nekte samtykke skal begynne å løpe.

Hva gjelder tilbudsrett står det i Næringslivsjus at

*«Hvis prisen er fastsatt i vedtektene eller vedtektene angir en fremgangsmåte for hvordan prisen skal fastsettes behøver ikke meldingen si noe om prisen».*⁷²

Dette kan tyde på at det også hvor løsningsretten er formulert som en tilbudsrett pliktes å opplyse om kjøpesummen, så fremt prisen ikke er fastsatt i vedtektene. Imidlertid kan denne meldingen sendes allerede på et tidspunkt hvor det ikke foreligger noe bud eller noen

⁷¹ Bråthen, T. *Konsekvenser av at erverver av aksje ikke får samtykke fra selskapet.*

⁷² Bale/Knudsen, *Næringslivsjus*, s. 589.

potensiell kjøper. Dette vil gjøre det svært vanskelig å gjennomføre et krav om at kjøpesummen skal opplyses. For det første er det ikke sikkert at noen kjøpesum er avtalt. For det andre er det lett for avhender å hevde at kjøpesummen ikke er avtalt, og derfor omgå plikten til å opplyse om kjøpesummen. Dette må tale for at det ikke kan oppstilles noe krav om at kjøpesummen skal opplyses der hvor det dreier seg om utøvelse av tilbudsrett. Et slikt syn forfektes av Andenæs, som gir uttrykk for at

*«Eieren behøver således ikke fremsette noe bestemt tilbud til rettighetshaveren som denne kan tre inn i, og kan nøye seg med å hen vise til de reglene som gjelder om fastsettelse av innløsningssummen. Eieren behøver heller ikke ha fremskaffet noe bestemt tilbud fra tredjemann som rettighetshaveren kan tre inn i, med mindre vedtektene gir særlige holdepunkter for det».*⁷³

I denne sammenheng vises det videre til note 59 under punkt 4.3.4. i avhandlingen, hvor Andenæs hevder at rettighetshaveren ikke kan ha krav på opplysninger om mottatte bud.

På denne bakgrunn synes det vanskelig å skulle oppstille en plikt til å opplyse om kjøpesummen hvis forkjøpsretten er konstruert som en tilbudsrett. Dette underbygges videre av LB-2013-65330, hvor lagmannsretten kom til at meldeplikten var oppfylt selv om selger ikke hadde opplyst om kjøpesummen. Dommen illustrerer dermed at fristen til å utøve tilbudsrett kan begynne å løpe selv om kjøpesummen ikke har blitt opplyst.

Etter dette synes det naturlig å komme til at en plikt til å opplyse om kjøpesummen ikke kan oppstilles der hvor det dreier seg om en tilbudsrett.

4.3.8 Om avtalevilkår

Avtale om aksjeerverv kan inneholde en rekke ulike vilkår av positiv og negativ karakter for erverver. Spørsmålet blir derfor om disse vilkårene må opplyses i meldingen for at meldingen skal virke fristutløsende. Avtalevilkårene vil for det følgende deles inn i standardvilkår og sentrale avtalevilkår.

⁷³ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 214.

4.3.8.1 Standardvilkår

Den første typen vilkår som skal drøftes er standardvilkår. Med dette menes vanlige avtalevilkår for den typen avtale det gjelder, i dette tilfellet standardvilkår for avtaler om aksjeerwerb.

Eide har for dette tilfellet uttalt at

*«Vilkår som fremstår som mer eller mindre standard avtalevilkår i aksjekjøpsavtaler kan det neppe være grunn til å opplyse om».*⁷⁴

Dette må først og fremst begrunnes med at standardvilkår for aksjekjøpsavtaler må antas å være lett for de interesserte å gjøre seg kjent med. Videre må det antas at slike vilkår ikke vil ha noen innvirkning på utøvelse av verken forkjøpsrett eller tilbudsrett, eller påvirke styret i dets avgjørelse av om samtykke skal gis. At slike standardvilkår unnlates opplyst kan vanskelig sies å medføre at forkjøpsrett, tilbudsrett eller styresamtykke ikke kan utøves i samsvar med sitt formål. En plikt til å opplyse om standardvilkår i avtalen kan således ikke oppstilles.

4.3.8.2 Sentrale avtalevilkår – særlig om negative avtalevilkår

Videre må det drøftes hvorvidt sentrale avtalevilkår for aksjekjøpsavtalen må opplyses. Med dette menes ekstraordinære og viktige vilkår. Det kan dreie seg om vilkår som for erverver er av både positiv og negativ art, da begge deler vil kunne spille inn på rettighetshaverens vurdering av om forkjøpsrett skal gjøres gjeldende eller ikke.

Eide har om sentrale avtalevilkår uttalt at

*«Hvorvidt det i løsningsmeldingen må opplyses om andre avtalevilkår enn aksjesalgsprisen synes ikke nærliggende med unntak for vilkår som det fremstår som nærliggende at rettighetshaverne vil være interessert i (sentrale avtalevilkår)».*⁷⁵

Av dette kan det utledes at Eide mener at det bør opplyses om avtalevilkår som er av sentral betydning. Dette må særlig gjelde der hvor opplysning om disse vilkårene vil være av

⁷⁴ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 319.

⁷⁵ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 319.

betydning for rettighetshavernes motivasjon. Det må således dreie seg om opplysninger som virker inn på rettighetshavernes vurdering av om de skal benytte seg av forkjøpsretten eller ikke. Dette tar også Eide til orde for i sin bok, hvor han skriver at

*«Det er først og fremst ekstraordinære vilkår som vil være av betydning for rettighetshavernes motivasjon, for eksempel at erverver ikke skal ha krav på besluttet men ikke forfalt utbytte slik erverver ellers ville hatt etter den deklarasjoniske regelen i kjøpsloven § 80».*⁷⁶

Etter Eides syn må det således dreie seg om opplysninger som har innvirkning på rettighetshaverens beslutning av hvorvidt vedkommende ønsker å benytte seg av retten til å utøve forkjøpsrett.

Austenå synes å være enig med Eide, da han i sin bok gir uttrykk for at det er sentrale vilkår det er av betydning å opplyse om.⁷⁷

I Næringslivsjus er det uttalt at

*«Også andre vilkår for aksjesalget som vil være bindende for den løsningsberettigede, må opplyses i løsningsmeldingen. I den utstrekning slike vilkår ikke er gjort kjent for den løsningsberettigede, vil de ikke kunne gjøres gjeldende overfor ham».*⁷⁸

Det synes her å oppstilles et krav om at alle negative avtalevilkår, alltid og uoppfordret, må opplyses i meldingen dersom disse skal kunne gjøres gjeldende overfor rettighetshaveren.

Å skulle oppstille et krav om plikt til å alltid opplyse om alle sentrale avtalevilkår synes imidlertid vanskelig gjennomførbart. Først og fremst vil vurderingen av hva som faller inn under sentrale avtalevilkår kunne være problematisk. Dette da noe som er et sentralt vilkår for én part ikke nødvendigvis trenger å være av betydning for en annen. Dette har også blitt kommentert av Eide, som videre uttrykker at ulike vilkår kan ha ulik betydning for de enkelte

⁷⁶ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 319.

⁷⁷ Austenå, T. *Løsningsretter: forkjøps-, tilbuds- og kjøperett til dast eiendom*, s. 326-327.

⁷⁸ Bale/Knudsen, *Næringslivsjus* s. 589-590.

rettighetshaverne og for hvordan vilkårene ellers i avtalen henger sammen.⁷⁹ Å skulle definere hva som i ethvert tilfelle er sentrale vilkår vil derfor bli tilnærmet umulig.

Etter dette synes uttalelsen i Næringslivjus å være for bastant. Eide har også tatt til motmæle mot dette og hevdet at

*«det er å gå for langt at det i utløsningsmeldingen må opplyses om ethvert negativt avtalevilkår».*⁸⁰

Dette må sees i sammenheng med at forkjøpsrettshavere har innsynsrett i avtalevilkår, og at de således kan be om å få disse opplyst dersom det er aktuelt å gjøre bruk av forkjøpsretten.⁸¹ Etter dette kan det neppe utledes noen regel om at alle sentrale eller negative avtalevilkår pliktes opplyst for at de skal kunne gjøres gjeldende overfor rettighetshaverne. Hvor grensen i slike tilfeller skal trekkes synes å være uklart, men der det dreier seg om sentrale negative vilkår som vil virke motiverende for rettighetshaverne, må det antas at disse må opplyses for at de kan gjøres gjeldende overfor rettighetshaverne. Det sentrale i denne oppgaven er imidlertid å belyse hvorvidt unnlattelse av å opplyse om slike avtalevilkår medfører at løsningsfristen ikke begynner å løpe. Dette vil bli nedenfor under punkt 4.3.7.3.

For tilfeller av tilbudsrett vil det normalt ikke være avklart noen vilkår som det kan opplyses om, og som rettighetshaver plikter å oppfylle. Da avhender heller ikke uten videre plikter å fremsette noe konkret tilbud til rettighetshaverne, vil ikke spørsmålet bli videre behandlet her.⁸²

Hva gjelder styresamtykke kan det neppe oppstilles et krav om opplysning av sentrale avtalevilkår. Dette da slike avtalevilkår vil være uten betydning for styrets beslutning om å gi eller nekte samtykke.

4.3.8.3 Fristutløsende virkning der negative avtalevilkår ikke er opplyst

Av forrige punkt kan man se at det er tvilsomt hvorvidt det vil være adgang til å gjøre gjeldende negative avtalevilkår overfor en berettiget som ikke har fått opplyst disse vilkårene.

⁷⁹ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 9 av 16.

⁸⁰ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 10 av 16.

⁸¹ Se her Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 266 og utover om innsynsrett.

⁸² Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper (2016)* s. 214.

Det sentrale for denne avhandlingen er imidlertid ikke om slike avtaleklausuler kan gjøres gjeldende overfor de forkjøpsberettigede, men heller om unnlattelse av å opplyse om slike klausuler medfører at løsningsfristen ikke begynner å løpe. Dette er sparsomt behandlet i teorien, men Eide har sett på spørsmålet. Det følger av hans bok at

*«I forhold til negative avtalevilkår for erverver/aksjeløser som må opplyses fordi de er sentrale, se under forkjøpsrett, synes det derimot grunn til å i stedet anlegge den betraktning at disse ikke kan gjøres gjeldende overfor aksjeløserne. Løsningsfristen løper med andre ord, men med den konsekvens at disse vilkårene ikke kan gjøres gjeldende overfor aksjeløser».*⁸³

Dette må begrunnes med at rettighetshaverne får en berettiget forventning om at det ikke gjelder noen sentrale negative avtalevilkår som det ikke har blitt opplyst om. Dette støttes av Eide, som videre tar til orde for at

*«Å starte løsningsfristen på nytt som følge av avhender/erverters feil synes ikke nærliggende basert på de forventningene som er skapt. Retting innen rimelig tid må nok likevel aksepteres».*⁸⁴

Etter dette synes det nærliggende å komme til at unnlattelse av å opplyse om sentrale negative avtalevilkår ikke medfører at løsningsfristen ikke begynner å løpe. Løsningsfristen vil med andre ord starte sitt løp, men avtalevilkårene vil ikke kunne gjøres gjeldende overfor rettighetshaverne. Av hensyn til løsningsfristen kan det dermed ikke oppstilles en plikt til å opplyse om slike avtalevilkår.

4.3.9 Meldingens utforming

Videre vil det være et spørsmål om meldingen må være utformet som en melding som utløser forkjøpsrett, tilbudsrett eller krav om styrets samtykke, for at den skal virke fristutløsende. Dette kan stilles seg ulikt for de ulike tilfellene, og de vil således behandles hver for seg.

⁸³ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 314.

⁸⁴ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 314.

Først vil tilfellet hvor det er snakk om utøvelse av forkjøpsrett etter at aksjene er overført behandles.

I LB-2005-175137 ble det foretatt en helhetsvurdering av løsningsmeldingen, hvor resultatet ble at kravene til melding ikke ble ansett for å være oppfylt. Meldingen var i dette tilfellet utformet på en slik måte at det kunne fremstå som at meldingen ikke ville utløse forkjøpsrett. Meldingen i sin helhet lød slik

«Jeg ser av dokumentene at Kvaerner ASA skal signere. Det er imidlertid Kvaerner Services Ltd som eier aksjene i Nuøy Invest etter en intern restrukturering som vi gjorde i romjulen. Har jeg ikke informert deg om dette? Vennligst ring meg når du er tilgjengelig».

Denne meldingen ble ikke ansett å være tilstrekkelig for å utløse forkjøpsrett. Dette kan tale for at det også for tilfeller av forkjøpsrett må kreves at meldingen utformes på en slik måte at det fremkommer at den er ment å utløse forkjøpsrett. Imidlertid var det i denne saken også en rekke andre misvisende og mangelfulle opplysninger i meldingen, noe som gjør at det er usikkert om meldingens utforming var av særlig betydning. Dette må innebære at argumentet ikke blir særlig vektig.

Eide har drøftet dette spørsmålet i sin bok. Han uttaler her at

*«det ikke kan stilles krav om at utløsningsmeldingen er fremstilt som en melding om utløsning av forkjøpsrett».*⁸⁵

Et slikt syn underbygges av at selskapet etter asl. § 4-2 ikke kan innføre ervervet i aksjeeierboken før det er klarlagt hvorvidt transaksjonen hindres av omsetningsbegrensninger. Da det i tilfeller som dette dreier seg om aksjer som allerede er avhendet, påligger det selskapet å undersøke om transaksjonen hindres av omsetningsbegrensninger, herunder forkjøpsrett. Da en slik vurdering må tas av selskapet, taler det for at avsender av meldingen ikke trenger å pålegges å utforme meldingen på en slik måte at den fremstår som en melding om utøving av forkjøpsrett. Dette fordi selskapet plikter å vurdere om det foreligger adgang til

⁸⁵ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 320.

å utøve forkjøpsrett, og det således ikke er nødvendig at avsender av meldingen opplyser om det samme.

Eide mener videre at da det etter asl. § 4-12 som utgangspunkt er erververen som plikter å opplyse om aksjeovergangen, kan det ikke kreves at meldingen utformes slik at det blir klart at den er ment å utløse en forkjøpsrett. Dette fordi det for erververen ikke vil fremstå som naturlig å uttrykkelig gjøre oppmerksom på forkjøpsretten.⁸⁶ Et slikt syn må støttes av at erververen ikke har noen egeninteresse i at forkjøpsrett påberopes, og da heller ikke har noen grunn til å opplyse om at forkjøpsrett er aktuelt.

Etter dette synes det mest nærliggende å komme til at når det er snakk om forkjøpsrett kan det ikke oppstilles en plikt om at meldingen utformes som en melding som er ment å utløse forkjøpsrett for at løsningsfristen skal begynne å løpe.

Der forkjøpsretten er konstruert som en tilbudsrett blir spørsmålet om meldingen må utformes som en melding som er ment å utløse tilbudsrett. Eide sier om dette at

*«Det må imidlertid kanskje også kreves at meldingen fremstår som en melding som er ment å utløse tilbudsrett».*⁸⁷

En lignende oppfatning ble gitt uttrykk for i LH-2005-117764. Saken omhandlet hvor det ble uttalt at

«Et minstevilkår for å anse en ikke formriktig melding som en løsningsmelding, er at meldingen etter sitt innhold fremstår som en løsningsmelding; som et tilbud om å overta aksjene i kraft av løsningsretten. Det fremstår etter bevisførselen som klart at Richardsen i styremøtet 3. november 2004 ikke avga meddelelser eller erklæringer som med rimelighet kunne oppfattes som en løsningsmelding, som et tilbud som tilsiktet å aktualisere løsningsrett etter vedtektenes punkt 6».

Også Andenæs synes å forfekte et slikt syn da han i sin bok tar til orde for at eieren må avgi en bindende erklæring om at rettighetshaveren kan overta aksjen.⁸⁸ Et slikt syn må videre

⁸⁶ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 320.

⁸⁷ Eide, B. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer*, s. 317.

⁸⁸ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 214.

støttes av at selskapet ikke har noen egeninteresse i aksjeløsning, og kun fungerer som en videreformidler mellom avhender og rettighetshaver. Dette må innebære at i motsetning til tilfeller av forkjøpsrett vil ikke selskapet ha noen videre grunn til å undersøke om en tilbudsrett aktualiseres. Plikten til å informere om at tilbudsretten utløses må således påligge avhender. Etter dette synes det nærliggende å komme til at meldingen må utformes slik at det den er ment å utløse en tilbudsrett for at løsningsfristen skal begynne å løpe.

Spørsmålet til sist blir om kravet til meldingens utforming ved styresamtykke. Her må mange av de samme hensynene som for forkjøpsrett gjøre seg gjeldende. Da selskapet ikke kan innføre erververen i aksjeeierboken for det er klart om transaksjonen hindres av omsetningsbegrensninger, plikter selskapet å klarlegge om det dreier seg om en transaksjon som krever styresamtykke.⁸⁹ Dette taler for at det ikke kan oppstilles noe krav til meldingens utforming for at fristen til å nekte samtykke skal begynne å løpe. Dette må støttes av det faktum at det er selskapets interesser adgangen til å nekte samtykke er satt til å verne. Da styret vil være det nærmeste til å sikre slike interesser, underbygger dette synet om at styret må klarlegge hvorvidt det er snakk om en transaksjon som fordrer styrets samtykke. Det kan således ikke være nødvendig at også avsender av meldingen i meldingen gjør oppmerksom på at ervervet fordrer styrets samtykke.

Videre vil det heller ikke for slike tilfelle falle seg naturlig for erverver å uttrykkelig gjøre oppmerksom på at det er snakk om en transaksjon som krever styresamtykke. Dette må sammenlignes med tilfelle av forkjøpsrett. Erververen vil ikke ha noen interesse i å påpeke at ervervet krever styrets samtykke, og vil derfor ikke ha noen grunn til å opplyse styret om dette.

Samlet sett taler dette for at det for erververen ikke kan oppstilles en plikt til å utforme meldingen på en slik måte at det fremgår at den foretatte transaksjonen fordrer styrets samtykke. Dette er dermed ikke nødvendig for at fristen for styret til å nekte samtykke begynner å løpe.

⁸⁹ Jf. aksjeloven § 4-2.

4.3.10 Misvisende opplysninger

Videre blir spørsmålet om misvisende opplysninger i meldingen fører til at meldingen ikke virker fristutløsende.

Andenæs har uttalt at

*«Mer generelt må meldingen inneholde slike opplysninger at rettighetshaveren får det nødvendige grunnlag for å vurdere om forkjøpsretten skal gjøres gjeldende i samsvar med sitt formål».*⁹⁰

Og videre at

*«Plikten til å gi melding kan ikke anses oppfylt hvis meldingen har et misvisende innhold, og rettighetshaverne av den grunn unnlater å benytte forkjøpsretten»*⁹¹

Det avgjørende etter dette synes dermed å være at meldingen pliktes å utformes på en slik måte at rettighetshaverne får et rimelig grunnlag til å vurdere om de skal gjøre bruk av forkjøpsretten. Dersom meldingen uriktig opplyser om forhold som får rettighetshaverne til å vurdere bruken av forkjøpsrett annerledes, må meldingen sies å være misvisende.

Et lignende syn ble forfektet i RG-2006-37. Denne saken dreide seg om erstatning for tap som følge av at rettighetshaverne ikke ble underrettet om overdragelsen av en aksje og derved ikke fikk anledning til å benytte sin forkjøpsrett. Lagmannsretten uttalte her at

«Sveaas hadde ervervet sine to første aksjer i selskapet i 1985, og aksjonærene ble gjort kjent med ervervet av hans tredje aksje ved årsskiftet 1986-87. Etter bevisførselen må det legges til grunn at aksjonærene i selskapet var skeptiske til at Sveaas skulle bli en stor aksjonær i selskapet, som i det vesentlige var eiet av familiemedlemmer til de opprinnelige eiere. Lagmannsretten er enig med tingretten i at det er mest sannsynlig at aksjonærene ville ha utøvd sin forkjøpsrett da Knut E Meyer i april 1988 meldte fra om at han ville selge sin aksje for kr 450.000, dersom aksjonærene da hadde kjent til at Sveaas da allerede var eier av fire aksjer».

⁹⁰ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 214.

⁹¹ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 211.

Av dette kan det også utledes at meldingen må anses å ha et misvisende innhold dersom opplysningene som unnlates gitt er av en slik betydning at aksjeeierne ville handlet annerledes dersom de hadde vært klare over de aktuelle opplysningene. Dette samsvarer med Andenæs sitt syn.

Hvor langt dette gjelder må nok vurderes konkret. Det må likevel være avgjørende at de opplysninger som tilbakeholdes eller unnlates opplyst om, er av en slik betydning for aksjeeierne at de ville handlet annerledes hva angår forkjøpsrett dersom de hadde vært klar over de aktuelle opplysningene. Det må med andre ord oppstilles et krav om at meldingen ikke er misvisende for at fristen til å utøve forkjøpsrett skal begynne å løpe.

De samme hensyn må gjøre seg gjeldende for meldinger der hvor forkjøpsretten er utformet som en tilbudsrett, og det henvises derfor til drøftelsen ovenfor for dette tilfellet.

Der hvor det er snakk om styrets adgang til å nekte samtykke må resultatet bli det samme. Også her må det være slik at meldingen gir et tilstrekkelig grunnlag for styret til å vurdere om det ønsker å nekte samtykke. Reglene om styresamtykke ville lett bli illusoriske dersom avsender av meldingen kunne velge å sende en melding med misvisende innhold for å sikre seg styrets samtykke til aksjeoverdragelsen. Dette ville ført til at formålet bak styresamtykke, å kunne øve kontroll med hvem som kommer inn på eiersiden i selskapet, enkelt kunne undergraves. Konklusjonen må derfor også her være at meldingen ikke må være misvisende for at fristen til å nekte samtykke skal begynne å løpe.

4.3.11 Formål med oppkjøpet

Videre må det avklares om avsender av meldingen plikter å opplyse om formålet med oppkjøpet. Det fremstår som klart at formålet med aksjeervervet kan være av stor betydning for rettighetshaverne ved vurderingen av om de skal gjøre bruk av sin forkjøpsrett eller ikke. Det er imidlertid sparsomt behandlet hvorvidt slike formål pliktes opplyst for at løsningsfristen skal begynne å løpe.

I Næringslivsjus uttales det at

«Ikke bare erververens person, men også hans formål med aksjekjøpet kan være et forhold av stor betydning. Noen plikt til å opplyse den berettigede om slike forhold,

uavhengig av om det fremgår av avtalen mellom avhender og erverver eller ikke, kan imidlertid ikke foreligge uten uttrykkelig hjemmel for det».⁹²

Av dette følger det at avsender av meldingen ikke kan pålegges en plikt til å opplyse om formålet med aksjeervertet. Dette må imidlertid sees i sammenheng med at meldingen skal gi et tilstrekkelig grunnlag for rettighetshaver til å avgjøre om vedkommende skal benytte seg av forkjøpsretten i samsvar med sitt formål. Formålet med oppkjøpet kan klart være av en slik betydning at det forhindrer aksjeeierne fra å utøve forkjøpsretten slik den er ment. Imidlertid er det ikke slik at meldingen vil være misvisende av den grunn at den ikke opplyser om formålet. Det er heller ingen rettslige forankringer som skulle tilsi at en slik plikt kan pålegges avsender av meldingen.

Riktignok kan det argumenteres for at det ville vært rimelig å kreve at formålet med ervertet må oppgis. Da det ikke er noen rettslige holdepunkter for dette, synes det imidlertid vanskelig å skulle oppstille et slikt krav uten særskilt grunnlag. Det må dermed vedtektfesting til for å kreve at meldingen må oppgi formålet med aksjeervertet. Etter dette synes det å være slik at det ikke kreves at meldingen må oppgi formålet med transaksjonen for at meldingen skal tillegges fristutløsende virkning.

For de tilfeller hvor det foreligger en avtale og således et formål med oppkjøpet der hvor forkjøpsretten er konstruert som en tilbudsrett vil resultatet måtte bli det samme.

Også for styrets adgang til å nekte samtykke må resultatet bli det samme. Det er klart at formålet med aksjeoverdragelsen vil kunne være av stor betydning for om styret skal gi sitt samtykke til ervertet eller ikke. Uten særskilt grunnlag kan det imidlertid heller ikke her oppstilles et slikt krav til meldingens innhold.

4.3.12 Informasjon om eierandel i konkurrerende selskaper

Videre er det et spørsmål om avsender av meldingen må anses å være forpliktet til å opplyse om at ervertet av aksjene er eier også i konkurrerende virksomheter. Også slik informasjon kan klart være av betydning for rettighetshavere ved vurderingen av om de skal gjøre bruk av sin forkjøpsrett. Da det å kontrollere hvem som kommer inn på eiersiden i selskapet er et av

⁹² Bale/Knudsen, *Næringslivsjus* s. 589.

de bærende hensynene bak forkjøpsretten, vil det naturlig være av interesse for rettighetshaverne å vite at en potensiell erverver også er eier i et konkurrerende selskap.

Imidlertid er det ingen rettslig forankring for at et slikt krav kan oppstilles. Så lenge meldingen om aksjeervertet ikke er direkte misvisende, kan det ikke kreves at den skal opplyse om at erverver er eier i et konkurrerende selskap. Dette kan synes urimelig, men det må sees i sammenheng med at det er stor grad av vedtektfrihet innenfor aksjelovgivningen, og at det således kan oppstilles klarere og mer detaljerte krav til meldingen her. Det er dermed ikke nødvendig for meldingen å opplyse om at erverver er eier av et konkurrerende selskap for at den skal virke fristutløsende.

For tilfeller av tilbudsrett vil dette stille seg likt som for forkjøpsrett.

Hva gjelder fristutløsning for styrets adgang til å nekte samtykke må det antas at resultatet vil bli det samme. Også her bemerkes det at det kan være av sentral betydning for styret å vite om erververen er eier av en konkurrerende virksomhet. Dette må videre sees i sammenheng med at det for selskapet kan være saklig å nekte konkurrenter å kjøpe aksjer.⁹³ Dette taler for at avsender av meldingen plikter å opplyse om at erververen også er eier i konkurrerende selskaper for at fristen til å nekte samtykke skal begynne å løpe. Det finnes imidlertid heller ikke her noen rettslig forankring for at meldingen må inneholde slike opplysninger. Avsender av meldingen kan derfor vanskelig pålegges en slik plikt uten videre grunnlag. Konklusjonen må derfor være at dersom det i meldingen pliktes opplyst om erververens eierandel i konkurrerende selskaper må dette vedtektsfestes for at det skal være avgjørende for meldingens fristutløsende virkning.

⁹³ Andenæs, M. H., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2016) s. 180.

5 Oppsummering og avsluttende bemerkninger

Avhandlingen viser at det kan oppstilles en rekke krav til melding om aksjeerverv for at den skal tillegges fristutløsende virkning. Dette på tross av at loven og forarbeidene er tause om kravene til meldingen.

Både formmessige og innholdsmessige krav til meldingen har blitt utpenslet gjennom rettspraksis og juridisk teori. Redegjørelsen illustrerer imidlertid at rettstilstanden fremdeles fremstår som relativt uavklart, da det både innenfor teori og rettspraksis er uenigheter omkring hvilke krav som kan stilles til meldingen.

Da meldingen utløser rettsvirkninger, synes det å være konsensus om at det må stilles krav til meldingens notoritet. Et skriftlighetskrav kan likevel neppe oppstilles selv om dette unektelig ville medført at meldingen ville blitt lettere etterprøvable. Drøftelsen viser imidlertid at notoriteten synes å måtte omfatte både det at formell melding er inngitt, at den oppfyller de innholdsmessige kravene og at meldingen ikke er misvisende.

Hva gjelder krav til meldingens innhold er det tidvis sprikende oppfatninger både i rettspraksis og juridisk teori. Gjennomgående synes det likevel å være slik at de innholdsmessige kravene som kan oppstilles, samsvarer med de opplysningene som vil være mest sentrale i vurderingen av utøvelse av forkjøpsrett og nektelse av styresamtykke. Dette må gjelde opplysninger som erververens navn, antall aksjer og dato for meldingen. Der hvor drøftelsen dreier mer inn på vilkår som kan være av ulik betydning for ulike aksjeeiere, synes oppfatningen å være at kun noen slike krav kan oppstilles. Det vises i denne sammenheng til at avtalevilkår ikke pliktes opplyst, og at det heller ikke kan kreves at meldingen opplyser om formålet med oppkjøpet eller om erverver er eier i et konkurrerende selskap. Sentralt vil likevel være at meldingen ikke er misvisende.

Selv om meldingen ikke er direkte misvisende er det klart at opplysninger om formålet med ervervet eller som tilsier at erverver er eier i et konkurrerende selskap vil kunne ha avgjørende betydning for om forkjøpsrett skal utøves eller styret skal nekte å gi samtykke. At slike opplysninger kan unnlates oppgitt i melding om aksjeerverv kan medføre at de bærende hensynene bak forkjøpsrett og styresamtykke blir undergravet. Dette gjelder da spesielt styret og rettighetshavernes behov for å kontrollere hvem som kommer inn på eiersiden i aksjeselskapet. Et slikt syn kan tale for at opplysninger som klart vil kunne virke inn på styret

og rettighetshavernes motivasjon må pliktes oppgitt. Slik rettstilstanden er i dag kan en slik plikt imidlertid vanskelig oppstilles.

Selv om det riktignok kan oppstilles en rekke krav til meldingens innhold, synes det etter dette likevel å være en del uklarheter knyttet til krav til meldingens innhold. Dette kan medføre en del usikkerheter vedrørende hvilke krav som stilles til meldingen. Imidlertid vil en uttømmende lovfestet regulering av krav til meldingen lett kunne bli svært firkantet og vanskelig å tilpasse til ulike selskaper med ulike behov.

Dette må videre sees i sammenheng med at det for aksjeselskaper er stor vedtektsfrihet. Der lovene og de øvrige rettskildene ikke oppstiller konkrete krav til meldingens innhold, kan dette derfor vedtektsfestet av det enkelte selskapet. De uklarheter som dermed foreligger rundt krav til meldingen, kan på denne måten klargjøres av selskapet selv. Slik rettstilstanden er synes det etter dette å kunne være et behov fra selskapenes side for å vedtektsfeste hvilke krav som skal stilles til meldingen for at den skal virke fristutløsende. På denne måten kan selskapene selv sikre at forkjøpsrett kan utøves og samtykke nektes i tråd med sine formål, og forhindre tvister omkring fristen for å utøve disse rettighetene. Vedtektsfesting kan derfor virke supplerende slik at kravene til melding blir mest mulig tilpasset det aktuelle selskapet.

6 Kildeliste

6.1 Lover

Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper.

Lov 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper. [opphevet]

Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper.

6.2 Forarbeider

NOU 2016:22 Aksjelovgivning for økt verdiskapning

NOU 1996:3 Ny aksjelovgivning

Innst.O.nr.80(1996-1997) Innstilling frå justiskomiteen om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven), og om endringar i anna lovgjeving som følgje av ny aksjelovgjeving m.m.

Ot.prp.nr.55 (2005-2006) Om lov om endringer i aksjelovgivningen mv.

Ot.prp.nr.23 (1996-1997) Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)

6.3 Rettspraksis

Rt-1960-1007

LH-2005-117764

LB-2005-175137

LB-2006-183027

RG-2006-37

RG-2006-73

RG-2008-880

6.4 Litteratur

6.4.1 Bøker

- Aarbakke, Magnus;
Aarbakke Asle; Knudsen,
Gudmund; Ofstad, Tone og
Skåre, Jan. *Aksjeloven og allmennaksjeloven:
Kommentarutgave.* Oslo: Universitetsforlaget.
(2012)
- Andenæs, Mads Henry. *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper.* Oslo:
Lobo Media. (2006)
- Andenæs, Mads Henry. *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, 3 utg. ved
Ole Andenæs, Stig Berge og Margrethe Buskerud.*
Oslo: 07 Media AS (2016)
- Austenå, Torgeir. *Løsningsrettigheter: forkjøps-, tilbuds- og kjøperett
til fast eiendom.* Oslo: Universitetsforlaget. (1976)
- Bale, Baard og Knudsen,
Gudmund. *Vedtektsfestet løsningsrett til aksjer (Aksjeloven § 3-
3). I: Næringslivsjus – aktuelle problemstillinger.*
Oslo: Universitetsforlaget. (1991)
- Bråthen, Tore. *Selskapsrett.* Oslo: Focus Forlag. (2013)
- Eide, Bjarte. *Forkjøps- og tilbudsrett til aksjer: en oversikt over
problemstillinger: vedtektsregulering.* Oslo:
Gyldendal Akademisk. (2009)
- Sandström, Jan. *Hembud och lösningsrätt vid övergång av aktie.*
Stockholm: P A Norstedt & Söners Förlag. (1976)
- Woxholth, Geir *Selskapsrett i et nøtteskall.* Oslo: Gyldendal Norsk
Forlag AS. (2014)

6.4.2 Artikler

Bråthen, Tore

Konsekvenser av at erverver av aksje ikke får samtykke fra selskapet. MAGMA: Econas tidsskrift for økonomi og ledelse. 1/2003

<https://www.magma.no/konsekvenser-av-at-erverver-av-aksje-ikke-faar-samtykke-fra-selskapet> -

Sist lest 02.05.2017.

6.5 Internett

Brønnøysundregistrene

www.brreg.no

Rettsdata

Norsk lovkommentar. Note 453 og 455 til asl. § 4-12, skrevet av Tore Bråthen.

<https://min.rettsdata.no/#/Dokument/gL19970613z2D44z2EzA74z2D12?directHit=1&dq=aksjelov%20%C2%A7%204->

[12¬eid=gN19970613z2D44z2E453](https://min.rettsdata.no/#/Dokument/gL19970613z2D44z2EzA74z2D12?directHit=1&dq=aksjelov%20%C2%A7%204-12¬eid=gN19970613z2D44z2E453) Sist lest 02.05.2017. Tilgang krever innlogging via abonnement.